

Jazykový koutek

ZKRATKY

Používání zkratk v nálezech vyšetření je další oblastí, které bych se rád v rámci jazykového koutku věnoval, a věřím, že toto téma vyprovokuje přinejmenším stejnou diskusi jako „enhancování“ v ročnících minulých.

Zkracování textů má velmi dlouhou historii. Již v dobách hliněných tabulek a nápisů vytesávaných do kamene se slova hojně zkracovala, i když důvod zde byl zcela jasný – omezený prostor pro sdělení a vysoká časová náročnost na zhotovení textu. Dnes však již do kamene netesáme, a když, tak pro účely umělecké. Potřeba ušetření místa přetrvávala poměrně dlouho – i při přepisování textů ve středověku bylo nutné ušetřit co nejvíce cenného papíru a i zde s ohledem na časovou náročnost možná lépe vystihujícího pojmu „kreslení“ než „psaní“ textů. Přesunu-li se do dnešní doby, i tyto podmínky nás netrápí – na počítači si v textovém editoru mohou otevřít a popsat tisíce stran a jediné co mne omezí, bude opotřebovaná klávesnice a monitor, pomínu-li otlačené prsty a opotřebování zraku.

Je samozřejmé, že i v docela nedávné historii nám zkratky zjednodušovaly práci. Na psacím stroji se nedaly mazat překlapy (a když, tak velmi složitě) a například rozdíl 23 úderů při srovnání zkratky SAK a jejího významu – subarachnoideální krvácení – byl značný.

Jenže ani to již není pravda. Na počítači bychom si po sobě měli hotový nález vždy přečíst, a tím prakticky zcela vyloučit možnost překlepu. Je pravda, že co se týče počtu úderů, je situace stejná, tedy skoro stejná, klávesnice počítače je určitě o mnoho přívětivější než u klasického psacího stroje. Máme však navíc textový editor, který za nás ochotně celý požadovaný pojem vypíše. A navíc, pokud máme k dispozici software na rozpoznávání řeči, což bylo ještě před pěti lety naprosto nereálné, tak můžeme nadiktovat zcela bez omezení jakýkoliv text. Bylo pro mne velkým překvapením, když jsem se dozvěděl, že jeden z programů na rozpoznávání řeči má implementovanou funkci, která sama zkratku vytvoří, tedy například po nadiktování slova „subarachnoideální krvácení“ se vypíše SAK. Na našem pracovišti jsem tuto funkci ihned nechal

vypnout a docela by mne zajímalo, jaké důvody a koho vedly k zavedení této zvrácenosti.

Se zkratkami souvisí i prosté zkracování slov a kombinování zkratk českých a latinských. Klasickým příkladem je věta: „Ledvina l.sin. je bez patol. nálezu.“, ve které je jednak zcela nepochopitelně (a není to bohužel neobvyklé) použito latinské zkratky a českého výrazu (ledvina l.sin). O co jednodušší by v tomto případě bylo použít jednoho jazyka, tedy buď „levá ledvina“ nebo „ren l.sin.“, samozřejmě lépe prvního pojmu, poněvadž jen málokdy zasíláme nález do zemí, kde je latina oficiálním jazykem. Stejně tak je zbytečné zkracování jednotlivých pojmů, v tomto případě výraz „patol.“.

Předpokládám, že obhájc zkratk se odváží k diskusi na stránkách našeho časopisu, přesto jim to usnadním a uvedu zde pár argumentů, kterými je používání zkratk obhajováno:

1. Nález je kratší a lépe přehledný.

Nesouhlasím. Nález každého vyšetření má obsahovat podrobný popis abnormality a posléze stručný závěr, který jej výstižně shrnuje.

2. Zkratky jsou vžité a všichni jsou na ně zvyklí.

Možná ano, ale posuďte sami. BPN je „bez patologického nálezu“ nebo „bronchopneumonie“? To bychom tedy měli při nástupu na každé pracoviště obdržet seznam „obvyklých“ zkratk a naučit se je?

Pokud tedy shrnu svůj osobní názor na zkratky, tak si myslím, že jejich používání je v dnešní době zbytečné, nic nešetří, naopak v mnoha případech mohou formulace jen zkomplikovat a zneřehlednit. Z hlediska ekonomického jejich používání nešetří ani čas ani náklady. A poněvadž je nález vyšetření nejen naší „vizitkou“, ale i výsledkem naší práce, tak by mělo být v našem zájmu, aby byl srozumitelný, přehledný a jednoznačný.

Zamyslete se nad tím, až se setkáte s nálezem: „RTG S+P, BPN, dr.VR“.

doc. MUDr. Marek Mechl, Ph.D., MBA